

การป้องกันความรุนแรงของเลือด

ประเวศ วะสี

๑.

เจตจำนงของมหาชนไม่ต้องการความรุนแรง

ไม่มีใครอยากเห็นความรุนแรงของเลือด นอกจากคนเป็นโรคจิตบางประเภท การป้องกันความรุนแรงของเลือดเฉพาะหน้าอยู่ที่เจตจำนงของมหาชน ว่าไม่ต้องการความรุนแรง เจตจำนงของมหาชนที่ปฏิเสธความรุนแรงจะทำให้การก่อความรุนแรงอ่อนพลังลง ที่ประเทศเยอรมนีเมื่อประมาณ ๑๐ ปีเศษที่ผ่านมาเกิดมีกลุ่มนีโอนาซีที่ชั่วร้ายร้ายแรงงานต่างชาติในประเทศ คนเยอรมันเป็นแสน ๆ คนเดินขบวนที่กรุงเบอร์ลินเพื่อแสดงเจตจำนงว่า คนเยอรมันไม่ต้องการกระทำที่ไม่ถูกต้องเช่นนั้น นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นก็ไปร่วมเดินขบวนกับเขาด้วย การแสดงเจตจำนงของมหาชนคราวนั้นมีผลให้การก่อความรุนแรงหายไป

ถ้ามหาชนชาวไทยไม่ต้องการความรุนแรงก็ต้องร่วมกันแสดงเจตจำนงให้มากที่สุด ทุกภาคส่วนต้องแสดงออกว่าไม่ต้องการเห็นความรุนแรง รัฐบาลต้องแสดงออกให้ชัดเจนว่าไม่สนับสนุนการใช้ความรุนแรงและกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ป้องปราบจับกุมผู้ใช้ความรุนแรงผิดกฎหมาย เจตจำนงของมหาชนจะเป็นกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติตามกฎหมายได้ดีขึ้น ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติตามกฎหมายก็จะป้องกันความรุนแรงของเลือดได้มาก

๒.

กาถาป้องกันความรุนแรง

ในขณะที่ต้นเหตุของความขัดแย้งใหญ่ยังแก้ไขไม่ได้ ทุกฝ่ายต้องช่วยประคับประคองนาวาประเทศไทยให้แล่นผ่านมรสุมโดยไม่อัปปางลง มีกาถาอยู่ ๓ คำ ถ้าทุกฝ่ายท่องไว้และปฏิบัติตามจะช่วยให้ประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตการณ์ความรุนแรงของเลือดไปได้ กาถา ๓ คำนั้นคือ สันติ นิติ สัมมา

สันติ คือ สันติธรรม ขณะที่ยังแตกต่างกันและต้องต่อสู้กันก็ต่อสู้กันได้ แต่ต้องใช้สันติวิธีอย่าใช้วิธีอันธพาลทำร้ายเข่นฆ่ากัน พยายามใช้เหตุผล ความรู้ ความจริง สัมมาวาจา ความอดทน ในสมัยแห่งการสื่อสารสมัยใหม่ใครทำอะไรก็ถูกบันทึกเผยแพร่ไปทั่วโลก ใครใช้ความรุนแรงก็จะแพ้ยตนเอง ฝ่ายที่

ถูกทำร้าย ถ้าใช้การต่อสู้ด้วยอหิงสาธรรมแบบมหาत्मะคานธี เวกี้จะระงับด้วยการไม่จองเวร ความรุนแรงไม่บานปลาย แต่ระงับดับไปได้ด้วยพลังของความดี

นิติ คือ **นิติธรรม** ต้องยึดหลักความยุติธรรม กฎหมาย กฎ กติกา การไม่เคารพกฎหมายจะทำให้เกิดจลาจล การเคารพกฎหมายจะทำให้เรื่องยาก ๆ คลี่คลายลงได้ ทุกภาคส่วนต้องสนใจระบบความยุติธรรมและช่วยกันพัฒนาระบบความยุติธรรมให้แข็งแรง ซึ่งจะช่วยให้ประชาธิปไตยมีคุณภาพ วิกฤตการณ์ของเราเกิดจากประชาธิปไตยขาดคุณภาพ

สัมมา คือ **สัมมาธรรม** หรือความถูกต้อง ตรงข้ามกับมิจฉา ความถูกต้องทำให้เกิดศรัทธา ความเชื่อถือไว้วางใจ ความราบรื่น ขอยกตัวอย่างเล็ก ๆ เช่น อภิปรายการไม่ไว้วางใจรัฐบาลคราวที่ผ่านมา เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองอีกสองท่านทำหน้าที่อย่างยุติธรรม แม้ตนเองสังกัดพรรคพลังประชาชน ก็ทำให้เกิดความราบรื่นและได้รับการยกย่องชมเชย โดยทั่วไปหากทั้งสามท่านหรือท่านใดท่านหนึ่งขาดความยุติธรรม ลองนึกดูว่าจะนำไปสู่ความโกลาหลเพียงใด เมื่อมีการตั้งคุณเดช บุญนาค เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศก็มีเสียงอนุโมทนาสาธุโดยทั่วกัน เพราะคุณเดชเป็นคนมีความรู้และความดี ลองนึกดูว่าถ้าคณะรัฐมนตรีทั้งคณะประกอบด้วยคนมีความรู้และความดี มหาชนจะชื่นชมยินดีและสนับสนุนรัฐบาลขนาดไหน บ้านเมืองจะราบรื่นขนาดไหน ที่เรากล้าบอกยกย่องกันทุกวันนี้เพราะการเมืองขาดความถูกต้อง ประชาธิปไตยขาดความคุณภาพ สักแต่จะมีการเลือกตั้งก็เป็นประชาธิปไตยแล้วเท่านั้น ไม่พอ ประชาธิปไตยต้องมีคุณภาพด้วย บ้านเมืองจึงจะไปรอดอย่างราบรื่น คนไทยทุกคนทุกฝ่ายจะต้องท่องว่า สัมมา สัมมา หรือ ถูกต้อง ถูกต้อง และกระทำการทุกชนิดด้วยความถูกต้องเราจึงจะมีสันติสุขได้

๓.

หากนองเลือดไม่มีใครชนะ

ความขัดแย้งใหญ่เฉพาะหน้ามาจากการที่มีคนไทยส่วนหนึ่งจำนวนมากพอสมควร อาจกว่า ๑๐ ล้านคน มีพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นหัวหอก มีความเชื่อว่า “ระบอบทักษิณ” มีการโกงกินอย่างมโหฬาร แยกไม่ออกระหว่างนโยบายกับผลประโยชน์ของตนเอง มีคดีเขอะแอะน้ำเนี่ยไปหมด ใช้เงินซื้อคนเป็นพวก เป็นอันตรายต่อระบบประชาธิปไตย รัฐบาลสมัครเป็นนอมินีของระบอบทักษิณ และการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นไปเพื่อทักษิณและคณะ จึงประกาศต่อสู้อย่างเด็ดเดี่ยว ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าถ้าพรรคพลังประชาชนยืนยันทันทีจะแก้รัฐธรรมนูญและชนคนมาปะทะกันจะเกิดการนองเลือดขึ้น การนองเลือดที่เกิดขึ้นไม่ทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดชนะ เพราะทหารก็จะยึดอำนาจ บ้านเมืองจะยุ่งยากและขัดแย้งต่อไป ทุกฝ่ายจึงควรระมัดระวังไม่ให้เกิดความรุนแรงนองเลือด

๔.

ความขัดแย้งทุกชนิดจบลงด้วยการเจรจา

ความขัดแย้งทุกชนิดจบลงด้วยการเจรจา ในประวัติศาสตร์อังกฤษมีการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างฝ่ายกษัตริย์กับฝ่ายประชาธิปไตย มีความรุนแรงเสียเลือดเสียเนื้ออยู่มาตั้งแต่ ๒๐๐ ปีกระมัง ในที่สุดต้องเจรจาทกลงเอาอย่างนี้ ๆ ละอะ ก็เกิดระบอบประชาธิปไตยแบบอังกฤษซึ่งยังยืนมาช้านาน ความขัดแย้งที่อื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน แม้แต่การยุติสงครามอย่างคิดว่าเป็นการแพ้ชนะในการสู้รบเท่านั้น แต่มีการเจรจาทหาทางออกอย่างมีศักดิ์ศรี อย่างสงครามเวียดนาม อเมริกาเป็นฝ่ายผัดแน่นอนที่ยกเข้าไปรบในบ้านเมืองของเขา เมื่ออเมริกันจะพ่ายแพ้ต่อสงครามกองโจรในเวียดนามต่ออเมริกาก็ทรงไว้ซึ่งแสนยานุภาพที่จะทิ้งระเบิดกรุงฮานอยให้เป็นจุนไปหรือทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ก็ได้ ต่อให้เกลียดแสนเกลียดก็มีการเจรจาทหาทางยุติอย่างมีศักดิ์ศรีเพื่อป้องกันความเสียหายอย่างใหญ่หลวงถ้าจะไปกันจนสุด ๆ

๕.

เราจะมีประชาธิปไตยคุณภาพได้อย่างไร

น่าจะถึงเวลาที่คนไทยทุกฝ่ายจะมาเจรจาทถึงอนาคตของเราด้วยกัน ว่าเราจะมีประชาธิปไตยคุณภาพที่เอื้ออำนวยความเจริญและสันติสุขอย่างไร อาจจะต้องกับที่อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ใช้คำว่า **สันติประชาธิปไตย** สันติประชาธิปไตยไปไกลกว่าประชาธิปไตยเฉย ๆ เพราะถ้าประชาธิปไตยแล้วโง่งกันอย่างมโหฬารและนำไปสู่การฆ่ากันตายก็แสดงว่าประชาธิปไตยยังไม่มีคุณภาพ สันติประชาธิปไตยหมายถึงประชาธิปไตยด้วย มีความเป็นธรรมด้วย มีสันติธรรมด้วย สันติประชาธิปไตยเป็นทั้งมรรคและเป้าหมายของประชาธิปไตย เป้าหมายคือเรามีสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วม มีการปกครองโดยธรรม เกิดประโยชน์สุขต่อมหาชน มีสันติภาพ มรรควิธีของสันติประชาธิปไตยก็คือสันติวิธี ประชาชนมีส่วนร่วม มีความถูกต้องเป็นธรรม

ถ้าตกลงเห็นชอบพร้อมกันว่าประชาธิปไตยที่เป็นสันติประชาธิปไตยควรเป็นเช่นไรแล้ว ก็มีการบวนการยกร่างรัฐธรรมนูญที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน ให้สวยงาม ให้ถูกต้อง ให้ศักดิ์สิทธิ์ รัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นท่ามกลางความเห็นพ้องร่วมกันในเป้าหมายของประชาธิปไตยสันติประชาธิปไตย จะราบรื่นมากกว่าที่สร้างขึ้นในความขัดแย้งไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญของ **ค.ช.** หรือรัฐธรรมนูญของ **พ.ช.** ก็ไม่เป็นที่ยอมรับของอีกฝ่าย ยุติความขัดแย้งและป้องกันความรุนแรงไม่ได้

๖.

ความมุ่งมั่นในอนาคตร่วมกันจะป้องกันความรุนแรงได้ดีที่สุด

หากเรามีอนาคตมุ่งมั่นในอนาคตร่วมกัน ความขัดแย้งระหว่างกันจะลดน้อยหรือหมดไป เช่น ในยามสงครามทุกคนมีจุดมุ่งหมายที่จะเอาชนะสงครามร่วมกันแทบจะไม่ทะเลาะกันเลย จริง ๆ แล้วขณะนี้เรามีวิกฤตการณ์ที่รุนแรงมากทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง ประกอบกับการมีพระชันษาสูงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งหมดรวมกันเป็นมหาวิกฤตการณ์สยามที่ยากต่อการแก้ไข จริง ๆ แล้วไม่มีใครคนใดคนหนึ่งหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งแก้ไขได้ ควรที่คนไทยทุกหมู่เหล่าทุกภาคส่วนจะมาเจรจาและพูดคุยของอนาคตของเราด้วยกัน ถ้าเราทำได้ตั้งมหาวิกฤตก็จะเป็นมหาโอกาสที่เราจะไปสิ่งใหม่ที่ดี เราไม่สามารถรอมชอมกัน แล้วอยู่ในภพภูมิเก่า ๆ เพราะภพภูมิเก่า ๆ นั้นแหละทำให้เกิดวิกฤต เหมือนเด็กที่อยู่ในครรภ์มารดาถ้าโตเต็มที่แล้วต้องคลอดไปสู่ภพภูมิใหม่นอกครรภ์มารดาจึงจะเติบโตต่อไปได้ ถ้ายังอยู่ในภพภูมิเดิมคือในครรภ์มารดา ก็จะตายทั้งแม่และลูก สังคมไทยเติบโตมากจนอยู่ในภพภูมิเดิมไม่ได้แล้ว เราจึงต้องทำความเข้าใจว่าสิ่งใหม่ที่คืบหน้าคืออะไร

สถาบันพระปกเกล้า ซึ่งเป็นเครื่องมือส่งเสริมประชาธิปไตยของรัฐสภา และเป็นสำนักงานของสถาบันพัฒนาการเมือง น่าจะมีความชอบธรรมและเหมาะสมที่สุดที่จะประสานงานให้คนไทยทุกภาคส่วนมากำหนดอนาคตของเราด้วยกันในประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ

การที่คนไทยทุกภาคส่วนสามารถมากำหนดอนาคตของเราด้วยกันได้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการป้องกันความรุนแรงนองเลือด และประเทศดำเนินไปบนเส้นทางสันติประชาธรรมได้
